

Örömről mellett azonban igen nagy a hiányérzetünk, s erről nem Juhász István szerkesztő tehet, az okot a hazai kiadók korlátozott lehetőségeiben kell keresni.

A Magyar Hirmondó sorozat kötetei.

DR. MADÁCSY PIROSKA

AZ OROSZ NYELVTANÍTÁS NÉHÁNY KÉRDÉSE A SZAKIRODALOM TÜKRÉBEN*

KISISKOLÁSOK NYELVOKTATÁSA

ÉVA Erzsébet

A kreatív gondolkodás fejlesztésének lehetőségei az alsó tagozatos orosz nyelvi órán. = *Idegen nyelvek tanítása*, 1980. 3. sz.

HODOSI Zsuzsanna

Orosz nyelvoktatási kísérlet az alsó tagozatban. = *Módszertani Közlemények*, 1973. 13. sz. (Bibliográfiával.)

KODACSI Lászlóné

Gondolatok az orosz írás, helyesírás tanításáról a 4. osztályban. = *Módszertani Közlemények*, 1984. 3. sz.

LOVRITY Ernőné

Nyelvi készségeket ellenőrző feladatsor a 4. osztályos orosz nyelv szóbeli kezdőszakaszainak összefoglalásakor. = *Módszertani Közlemények*, 1983. 4. sz.

NÁDUDVARI Lidia

A 8–10 éves gyermekek tanulásiélettani képe az idegennyelv-oktatás szemszögéből. = *Idegen nyelvek tanítása*, 1980. 5. sz.

POLLACK Richárd

Az orosz nyelv oktatása az általános iskola 4. osztályában. = *Módszertani Közlemények*, 1982. 4. sz.

T. RADNA Zsófia

A kisgyerekek idegen nyelvi nevelése. = *Köznevelés*, 1984. 31. sz.

RÓZNER Katalin

Az orosz és magyar nyelv kontrasztív összehasonlításának lehetőségei az alsó tagozaton. = *Módszertani Közlemények*, 1983. 1. sz. (Bibliográfiával.)

RÓZNER Katalin

Eltelt 64 óra. = *Módszertani Közlemények*, 1984. 2. sz.

SZERÉNYI Mária

Szemléletváltozás az orosznyelv-oktatásban. (Néhány gondolat a 4. osztályos tankönyvről.) = *Idegen nyelvek tanítása*, 1983. 3. sz.

SZILÁGYINÉ Hodosi Zsuzsanna

„Urok-pohod” a kisiskolások orosznyelv-oktatásában. = *Idegen nyelvek tanítása*, 1981. 5. sz.

SZILÁGYINÉ Hodosi Zsuzsanna

Az országsmereti szempont érvényesülése a

* E tematikus bibliográfiával a gyakorló pedagógusok szakirodalmi tájékozódását kívánjuk elősegíteni. (Szerk.)

kisiskolások orosznyelv-oktatási rendszerében. = *Módszertani Közlemények*, 1985. 3. sz.

VERESS Józsefné

Pihentető gyakorlatok az alsó tagozatos orosz nyelvi órán. = *Idegen nyelvek tanítása*, 1983. 6. sz.

MÓDSZERTANI KÉRDÉSEK

BÁN Ervin

Nyelvtanulás étlap szerint. = *Idegen nyelvek tanítása*, 1984. 7. sz.

BERNÁTH Béláné

Az eredményesebb orosz oktatás tanításáért. = *Módszertani Közlemények*, 1982. 2. sz.

BERNÁTH Béláné

A tematika és a szókincs tükröződése az új tantervben a magyar–szovjet diáklevelezés alapján. = *Módszertani Közlemények*, 1984. 1. sz. (Bibliográfiával.)

BERNÁTH Béláné

Egy nyelvoktatási kísérleti modell. = *Idegen nyelvek tanítása*, 1984. 4. sz.

BÉKY Loránd

Receptív és produktív szókincs — nyelvi anyag. = *Idegen nyelvek tanítása*, 1985. 1. sz. (Bibliográfiával.)

Gyakorlatok a hangalaki hasonlósággal kapcsolatos lexikai hibák kiküszöbölésére. = *Módszertani Közlemények*, 1983. 4. sz.

BÍRÓ Lajos Pál

A nyelvtanítás módszerei. = *Köznevelés*, 1981. 10. sz.

BUDAI Júlia

Követlen programú órák az orosz nyelv tanításában. = *Módszertani Közlemények*, 1980. 2. sz.

BUDAI Júlia

Gyakorlatok a hangalaki hasonlósággal kapcsolatos lexikai hibák kiküszöbölésére. = *Módszertani Közlemények*, 1984. 3. sz.

BUDAI László

Az idegennyelv-oktatás metodikájának tudományos alapjai és státusza. = *Pedagógiai Szemle*, 1984. 6. sz. (Bibliográfiával.)

CSILLAG András

Az UNESCO idegen nyelvi táborainak tartalmi és módszertani kérdései. = *Idegen nyelvek tanítása*, 1985. 4. sz.

CSÍSZÁR Zsuzsanna

Követelmények és lehetőségek az általános iskolák szakosított orosz nyelvi tantervében. = *Idegen nyelvek tanítása*, 1985. 4. sz.

DEÁK Miklós

A játékok szerepe a korai idegennyelv-oktatásban. A Budapesti Tanítóképző Főiskola Tudományos Közleményei, 3. Budapest, 1982.

ELŐD Nóra

Játékos-dramatikusság elemek alkalmazása az idegen nyelvek oktatásában, különös tekintettel az orosznyelv-oktatásra (1.) = *Idegen nyelvek tanítása*, 1980. 3. sz. II. rész 1980. 4. sz.

FODOR Jánosné

Az életrész párbeszédek tanítása az orosz-

- órán. = Módszertani Közlemények, 1981. 3. sz.
- FOGARASI Józsefné**
Orosz idegenvezetői klub az általános iskolában. = Idegen nyelvek tanítása, 1983. 6. sz.
- FÖLDES Csaba**
Személyiségformálási lehetőségek az idegen nyelvi nevelés komplex megközelítésében. = Módszertani Közlemények, 1984. 5. sz.
- FÖLDES Klára**
Két játékos ötlet az oroszórára. = Idegen nyelvek tanítása, 1980. 6. sz.
- FÜLÖP Károly**
Idegen nyelvek a mai iskolában. 1. = Pedagógiai Szemle, 1984. 3. sz.
- GÓCZE György**
Az orosz nyelv napja. = Módszertani Közlemények, 1985. 1. sz.
- GYÖRY-NAGY Sándor**
Az olvasási készség és a nyelvi bázis. = Idegen nyelvek tanítása, 1984. 3. sz. (Bibliográfiával.)
- HADAS Ferenc—H. JUHÁSZ Éva**
Az általános iskolai teljesítményszint komplex mérése orosz nyelvből. = Idegen nyelvek tanítása, 1981. 5. sz.
- HADAS Ferenc**
Reflexiók néhány metodikai tanulmányhoz. = Borsodi Művelődés, 1984.
- HAJZER Lajos**
Néhány magyar hely- és intézménynév orosz visszaadásának kérdéséhez. = Módszertani Közlemények, 1985. 1. sz.
- HORVÁTH Iván**
A tanulmány előcsarnoka a nyelvek ismerete. = Idegen nyelvek tanítása, 1984. 2. sz.
- HORVÁTH Rozália**
Az oroszórákon felhasználható játékos gyakorlatok. = Idegen nyelvek tanítása, 1978. 1. sz.
- JÁRÓ Ildikó**
Életre kelt betűk (képekkel). = Idegen nyelvek tanítása, 1984. 5. sz.
- KELEMEN Janka—NAGY Sándor**
Mennyiségi és minőségi szemlélet az idegen nyelv-oktatásban. = Köznevelés, 1981. 37. sz.
- LADNYIK Mihályné**
Az auditív lexikai előkészítés jelentősége, megvalósítása az 5. osztályos orosz nyelvi órákon. = Tantárgypedagógia, 1986. 2. sz.
- LÉVAI Béla**
Mire jó egy nyelvi tábor? — Idegen nyelvek tanítása, 1976. 4. sz.
- NÁDUDVARI Lidia**
A gyermek idegennyelv-oktatásának pedagógiai-lélektani alapjai. Debrecen, 1980. (KLTE).
(Opera Fakultatis Philosophicae universitatis de Ludovico Kossuth nomine 3.) (Bibliográfiával.)
- NÁDUDVARI Lidia—ÉVA Erzsébet**
A tanulói teljesítmény ellenőrzésének szükségessége és lehetőségei a nyelvoktatás kezdeti szakaszában. = Idegen nyelvek tanítása, 1984. 5. sz.
- NYESZTOR Irina—GÁL Róza**
Régi hibák az oroszórán — új megvilágításban. = Idegen nyelvek tanítása, 1983. 2. sz.
- ÖKRÓS Nagy Zoltán**
A kérdésszerkesztés fejlesztésének fokozatai az 5—8. osztályban. = Idegen nyelvek tanítása, 1978. 3. sz.
- POÓR Zsuzsanna**
Szimulációs nyelvtanulás általános iskolai tanulócsoportokban. = Módszertani Közlemények, 1985. 4. sz.
- PUSZTASZERI Miklósné**
Életszerű helyzetek fontossága, lehetőségei az idegen nyelv tanításában. = Módszertani Közlemények, 1984. 2. sz.
- RAKONCZÁS Pál**
Mi rontja idegennyelv-oktatásunk hatékonyságát? = Köznevelés, 1983. 33. sz.
- RAKONCZÁS Pál**
Az intenzív orosznyelv-órák három alaktani blokkja. = Tantárgypedagógia, 1986. 2. sz. (Bibliográfiával.)
- ROSTA Sándor**
A memoriter szerepe a nyelvoktatásban. = Idegen nyelvek tanítása, 1977. 1. sz.
- SOMOGYI Józsefné**
A tőszámok gyakorlásának néhány formája az oroszórákon. = Módszertani Közlemények, 1986. 4. sz.
- SZENTKUTI Jánosné**
Idegennyelv-oktatásunk — az általános iskolából nézve. = Köznevelés, 1984. 5. sz.
- SZERÉNYI Mária**
Magyar nyelvhelyességi problémák oroszórán. = Idegen nyelvek tanítása, 1980. 3. sz. (Bibliográfiával.)
- SZERÉNYI Mária**
Szemléletváltozás az orosz nyelv oktatásában. = Idegen nyelvek tanítása, 1983. 3. sz.
- SZILÁGYINÉ Hodosi Zsuzsanna**
Játékosan, életszerűen. = Módszertani Közlemények, 1977. 4. sz.
- SZILÁGYINÉ Hodosi Zsuzsanna**
A játék mint módszer a nyelvoktatás kezdő szakaszán kisiskolás korban. = Idegen nyelvek tanítása, 1980. 5. sz.
- SZILÁGYINÉ Hodosi Zsuzsanna**
A játékok és a játékos elemek feltételei a kisiskolások orosz nyelvi óráin. = Módszertani Közlemények, 1982. 3. sz.
- SZILÁGYINÉ Hodosi Zsuzsanna**
A tanár szerepe a kisiskolások orosz nyelvi óráin alkalmazott játékok és játékos elemek során. = Idegen nyelvek tanítása, 1983. 3. sz.
- TOMORINÉ Radnai Zsófia**
Játékos nyelvtanulás és közösségformálás a nyári szünidőben. = Pedagógiai Szemle, 1978. 7—8. sz.

TÓTH Erika

Diáklevelezés, neologizmusok, általános iskolai oroszoktatás. = Módszertani Közlemények, 1981. 2. sz.

TÓTH Gyula

A posztótábla alkalmazása az idegennyelv-tanításban. = Módszertani Közlemények, 1985. 5. sz.

TÓTH Gyula

Az idegen nyelvi oktatás és tudás. = Borsodi Művelődés, 1982. 2. sz.

VÉCSEY Antal

Az idegennyelv-oktatás megjavításának lehetőségeiről. = Idegen nyelvek tanítása. 1983. 3. sz. (Bibliográfiával.)

VÉGVÁRI József

Az oroszánár tekintélye. = Borsodi Művelődés, 1984. 1. sz.

OKTATÁSI SEGÉDESZKÖZÖK HASZNÁLATA

BAKONYI István

Pergőfilm az orosz nyelv oktatásában. Országos Oktatástechnikai Központ, Veszprém, 1981.

BAKONYI István

Vizualitás és kreatív nyelvoktatás. = Felsőoktatási Szemle, 1985. 2. sz.

BÁN Ervin

Számítógép, elektronikus szótár és videoeszközök az idegennyelv-oktatás szolgálatában. Pedagógiai Technológia, 1985. 2. sz. (18—21. p.)

BÉKY Loránd

Az audiovizuális módszer lehetőségei az általános iskolai orosznyelv-oktatásban. Tankönyvkiadó, Budapest, 1985.

HEGEDŰS Etelka

Az oktatási segédeszközök komplex alkalmazása az idegen nyelvek oktatásában. = Pedagógiai Szemle, 1978. 7—8. sz.

NÁGY Zoltánné

Az iskolai számítógép felhasználása az idegennyelv-oktatásban. = Idegen nyelvek tanítása, 1984. 4. sz.

POÓR Zoltán—POÓR Zsuzsanna

Videoszimulációs nyelvoktatás az általános iskolában. = Idegen nyelvek tanítása, 1985. 6. sz. (Bibliográfiával.)

SALLAY Mária

Módszertani útmutató és szöveggönyv az általános iskola 4. osztálya számára készült orosz nyelvi hanganyag és hangosított diasorozathoz. OOK, 1983.

SZILÁGYI Erzsébet

Tapasztalatok egy televíziós orosz nyelvi adásorozat kapcsán. = Idegen nyelvek tanítása. 1982. 1. sz.

SZLUKA Mátyás

Ismerethordozók készítése és alkalmazása az oroszóránkon. = Tantárgypedagógia, 1984. 1. sz.

SZOMORÚ Miklós

Néhány hagyományos oktatástechnikai eszköz újszerű alkalmazásáról. = Módszertani Közlemények, 1985. 5. sz.

TÍMÁR Zsuzsa—FEHÉR Judit

Diafilmek a nyelvtanulás szolgálatában. = Idegen nyelvek tanítása, 1983. 1. sz.

ÓVODAI NYELVTANULÁS

ÁGOSTON Klára

Az óvodai nyelvoktatás tapasztalatairól. = Idegen nyelvek tanítása, 1976. 4. sz.

BAUER Nándorné

Az óvodai idegennyelv-oktatás lélektani mozzanatainak metodikai vonatkozásai (Kísérleti tapasztalatok. = Idegen nyelvek tanítása, 1982. 3. sz.

BAUER Nándorné

Az óvodai idegennyelv-oktatás néhány pedagógiai aspektusa = Idegen nyelvek tanítása, 1981. 2. sz.

FÜLÖP Károly

Idegen nyelvek az óvodában — kérdőjelekkel. = Óvodai Nevelés, 1982. 3. sz.

FÜLÖP Károly—LENGYEL Zsolt

Idegen nyelvek az óvodában — kérdőjelekkel. = Idegen nyelvek tanítása, 1982. 3. sz.

GARAI István

Orosz nyelv az óvodában. = Idegen nyelvek tanítása, 1982. 5. sz.

KELEMEN Janka—NAGY Sándor

Idegen nyelv az óvodában (?) = Óvodai Nevelés, 1981. 7—8. sz.

MÁMMEL Ádámné

A nyelvi légkör kialakításának módjai a nemzetiségi óvodában. = Nyelvünk és kultúránk, 1984. 55. sz.

MARSCHEK Judit—PETHEŐ Balázné

Orosz nyelv oktatása az ajkai óvodában. = Idegen nyelvek tanítása, 1975. 4. sz.

NÁDUDVARI Irméné

Az óvodai idegennyelv-oktatás problémájához. Debrecen, 1980. KLTE, 34. (Acta psychologica Debrecenina 4.) (Bibliográfiával.)

SUGÁRNÉ Kádár Júlia

A nyelvi kommunikációs készség az óvodáskorban. = Köznevelés, 1983. 27.

SCHEIBERT Ferenc

Az idegen nyelv elemi fokú (óvodai) tanításának nemzetközi tapasztalatai az UNESCO felmérésének tükrében. = A magyarországi óvónőképző intézetek neveléstudományi közleményei, IV. évf. 1966.

TANTERV, TANMENET, TANKÖNYV

BABINSZKY Pál

Az idegennyelv-tanulás és az életkor kapcsolatáról. = Módszertani Közlemények, 1983. 5. sz. (Bibliográfiával.)

BANÓ István

Tantervi követelményminimumok az általános iskola 4., 5. osztályában. = Idegen nyelvek tanítása, 1983. 6. sz.

BÁN Ervin

Kérdőjelek az orosz nyelv körül. = Budapesti Nevelő, 1980. 3. sz.

BÁN Ervin

Tehetség és nyelvtanítás. = Pedagógiai Szemle, 1985. 9. sz.

BUDAI László

Az idegen nyelvi nevelés céljainak kombinációi és a kombinációk permutációi. = Idegen nyelvek tanítása, 1984. 3. sz.

GÁRDAI Péterné

Tanmenet az „Első orosz könyvem” c. az általános iskola 4. osztálya számára kiadott tankönyvhöz. = Idegen nyelvek tanítása, 1984. 2. sz.

FÜLÖP Károly

Tájékoztató az általános iskolai új orosz nyelvi tanterv bevezetésének kezdetéről. = Idegen nyelvek tanítása, 1983. 6. sz.

KALAS Mária

Kézikönyv az orosz nyelv tanításához az általános iskola 5. osztályában. Tankönyvkiadó, 1983.

KELEMEN Janka—NAGY Sándor

A kreatív nyelvi tananyag. = Idegen nyelvek tanítása, 1982. 1. sz.

KÖLLŐ Márta

Egy gyerekközpontú tankönyv (Néhány gondolat az új általános iskolai 6. osztályos Orosz nyelvkönyvről). = Idegen nyelvek tanítása, 1984. 6. sz.

NYESZTOR I. M.

Шаг вперед (Об учебнике русского языка для 6 класса общей школы ВНР). = Idegen nyelvek tanítása, 1985. 3. sz.

TÓTH Gyula

Az általános iskolai orosz nyelvi tantervről. = Borsodi Művelődés, 1984. 1. sz.

APRÓ TIBOR

Csizmazia Sándor—Csizmazia Sándorné

NYELVTAN—SZÖVEG—HELYESÍRÁS

(Munkáltató tankönyv az általános iskolák 3. osztálya számára. Kézirat gyanánt)

Nem hivatalos bírálóként, hanem mint a téma iránt érdeklődő vettem tollat a kezembe, hogy kiöntsem bosszúságomat egy nyelvtankönyv kapcsán, mégpedig a nyelvi, irodalmi, kommunikációs nevelési program taneszközként használt 3. osztályos kísérleti tankönyv miatt.

Azt hiszem, szükséges előrebocsátanom: nagy híve vagyok a modern elméleteknek, módszereknek és ezek hasznosításának akár az alsó tagozatos oktatásban is, de hagyománytisztelő abból a szempontból, hogy teljes szakmai felkészültsé-

get és pontosságot várok el egy tankönyv írójától és lektorától.

Ha egy tankönyv tanítóknak és tanulóknak a kezébe kerül, már nem a kutatócsoport belügye, ezért csakis megfelelő szaklektor véleménye alapján, javított állapotban láthat napvilágot. Úgy tűnik, ezt a követelményt a kiadó ennek a könyvnek a megjelentetéskor elhanyagolta. Ezért — jó esetben — a tanításakor a tanító kijavítja, és a gyerekekkel is javíttatja a könyv hibáit. Ha ezt nem teszi, az a nagyobb baj, mert felületessége miatt maga is hozzájárul szakmai tévedések, nyelvhelyességi vétségek és helyesírási hibák széles körben való terjesztéséhez. Félő, hogy akik ebben a kísérleti tankönyvben a hibáknak csak egy részét is észreveszik, azok szemében kétségessé válik a Zsolnai-program tankönyvíróinak kompetenciája, mert mind ők, mind a lektor olyan könyvet engedtek ki a kezük közül, amely sok szempontból támadható.

Lehet a helyesírási hibák egy részét a gépiróra fogni. Valóban ő sokszor téveszthetett, de azért van a szerző és a lektor, hogy korrigálja a gépirási hibákat is. Más jellegű vétségek azonban nem írhatók a gépelő rovására.

Lehetne még azzal is védekezni, hogy ez csak „kézirat gyanánt” megjelenő tankönyv. Csak hogy, amit már több száz vagy több ezer gyerek kezébe adunk, az még *kéziratban sem lehet hibás*, különösen nem egy magyar nyelvi tankönyv. Egy könyvezet- vagy egy matematika-tankönyv hibájául is felröhantánk a nyelvhelyességi vagy helyesírási hibák fömegét, de egy anyanyelvi tankönyvvel szemben fokozott követelményként érvényes, hogy nyelve, helyesírása mintaszerű legyen.

Be kell vallanom, hogy felkért bírálóként nem egyszer olvastam volna el az említett nyelvtankönyvet, de így kivülről érdeklődőként (egyszeri olvasás után) már ennyi hiba kigyűjtését is eleendőnek tartottam annak jelzésére, hogy nagyobb felelősséggel kell anyanyelvet és anyanyelvről tanítani.

Először a szakmai hibákról szólok. Ezek egy része nem tudatlanságra, hanem figyelmetlenségre fogható, mint például a 22. oldal 6. feladata: »Másold le a szavak közül a főneveket! csigalépcsőn, kézfifcskendőt, szigonyok, kisautó, csigolyák, zsiráfra — Akkor dolgoztál jól, ha valamennyi szót lemásoltad, bár a „csigalépcsőn”, „kézfifcskendőt”, „csigolyák” szavak nem válaszolnak a mi? mik? ki? kik? kérdézőszavak egyike sem.« A magyarázatban meglévő tévedés, hogy tudniillik a „csigolyák” szó nem alanyesetben áll, továbbgyűrűzik a 22/7. a-ba: »Keretezd be a következő ragos főnevek ragját! csigalépcsőn, kézfifcskendőt, csigolyák«. Mindkét helyen a „csigolyák” helyett a „zsiráfra” szónak kellett volna szerepelnie. — Hiányos volta miatt pontatlan a 171/35.: »Fejzd ki a képpel ábrázolt birtokos viszonyokat! birtokos jelzős szerkezet főnév birtokos névmás«. A birtokjeles főnév egyértelműbb lett volna. — Fordítva helyesebb-